

DE SALVRI DIÆTA

incerti auctoris Liber, Hippo-
crati quondam falso adscri-
ptus.

Iano Cornario medico physico
interprete.

Argumentum in librum sequentem
Ioan. Culm. Gepping.

I. Diætã idiotarum & prinatorum, quã
hyeme, vere, æstate, & autumno esse debeat.

II. Diætã ad aetates, ad omne tempus, & ad
corporum species constituenda.

III. Ambulandum hyeme velocius, æsta-
te tardius, nisi per æstum iter facias. Carnosi
gracilibus citius ambulent. Balneis quomodo
utendum. Vestes pure hyeme induenda, æstate
Iordida, & oleo imbuta.

IV. Gracilitatem corporis quo studio con-
sequaris. Pinguis ex gracili quomodo fias.

V. Vomendum sex mensibus hybernis.

VI. Quã infusa, quibus temporibus, quib-
usq; naturis conveniant. Infusa crassa & te-
nua quã.

VII. Cras-

VII. *Crassos & graciles, quomodo ad vomitum prapares Bis in mense vomere consueti, iis melius est, ut consequenter in duobus diebus, quam per maiora intervalla vomant.*

III. *Cibus remouere consuetorū, aut quorū alui non probum transitum habent, curatio.*

IX. *Puerulorum infantium educandi & cibandi ratio.*

X. *Mulieribus sicciore modi diata conuenit Exercitiorum ratio iuxta temporum anni differentias instituat.*

XI. *Alui profluuui in exercitiis utentibus & excrementis ciborum speciem referentibus, curatio diatetica: Item quibus temperamenti hic morbus sit familiaris. Corpora densam carnem habentia, iis quæ ratam habent, à carnium esu magis laduntur.*

XII. *Cibum postridie eructantes, longiori somno & aliis laboribus curantur.*

XIII. *Siti correptis cibi & labores detrahendi, vinum vero aquosum & frigidissimum exhibendum.*

XIV. *Aqua aut mucii per nares vel aures eruptio, capitis torporem soluit, Sanius res pretiosissima.*

¶ **E**Os qui propria priuataque negotia agunt hōmines, hæc diata vti oportet. Hycme quidem

dem comedere quam plurima, bibere autem
 quam parcissime. Sit porus vinum quam mera-
 cissimum: cibi, panis, & obsonia assata omnia.
 Oleribus quam paucissimis hoc tempore vtend-
 um est. sic enim corpus maxime siccum ac ca-
 lidum reddetur. Vbi vero ver apprehenderit,
 tunc sane potum ampliozem assumere oportet,
 vinum dilutius & paulatim: cibis quoque mol-
 lioribus ac paucioribus tum vtendum est: abla-
 to pane mazam exhibere conuenit & iuxta ean-
 dem rationem obsonia detrahete, & loco assa-
 torum omnia elixa facere, Oleribus vero paucis
 tunc vti oportet, donec ad æstatem perueniat ho-
 mo, cibis mollioribus vtendo, & obsonijs elixis,
 & oleribus, tam crudis quam coctis, similiterq;
 potibus quam dilutissimis ac plurimis: ita tamẽ
 vt paulatim non derepente his vtatur, ne videli-
 cet magnã mutatio fiat. At vero æstate maza
 molli nutriatur, & potu aquoso ac nullo, obso-
 niis omnibus elixis Sic autem his vbi ætas fue-
 rit vti oportet, vt frigidum sit corpus & molle.
 Tempus enim calidum est & siccum, & facit cor-
 pora æstuosa ac squalida. Quapropter tali studio
 auxiliari oportet. Iuxta eandem vero rationem,
 quemadmodum ex hyeme ad ver, sic ex vere ad
 æstatem deducendus est, cibo quidem detracto,
 potu vero aucto. Sic quoque contraria faciendo
 ex æstate ad hyemem perducatur. In autumno
 vero rursus cibi plures exhibendi sunt & siccio-
 ses, & obsonia iuxta eandem rationem: potus
 vero pauciores & meraciores, quo etiam hyems
 bona fiat, & homo in ipsa vtatur potibus mer-
 acioribus ac paucis, cibis vero quam plurimis ac
 siccis.

ficissimis. Sic enim & maxime sanus fuerit, & minime frigore impetetur. Nam tempus hoc valde frigidum ac humidum existit.

2. Perro habitibus corporum carnosus & mollis
bus ac rubris, plurimo anni tempore ficcioribus
diætiæ vti conducit. Humida enim est ipsorum
natura. Verum siccos & graciles, fuluosque ac
nigros, humidioris diæta maiore temporis par-
te victitate oportet. Corpora enim talia sicca ex-
sunt. Sed & iuuenibus corporibus, molliori-
bus & humidioribus diætiæ vti confert. Nam æ-
tas ipsorum sicca est, & corpora compacta sunt.
Seniores autem ficcioris victus modo maiori
temporis parte degere oportet. Corpora enim
in hac ætate humida sunt, & mollia ac frigida.
Oportet igitur & ad ætatem & ad tempus anni,
& ad corporum species ac habitus, diætas con-
stitueri, ita vt consistentibus & caloribus & fri-
goribus nos opponamus. Sic enim maxime sani
fuerint.

3. Quin & ambulandum hyeme quidem veloci-
ter est, æstate autem leniter, nisi per solis æstum-
iter faciendum sit. Oportet autem & carnosos ci-
tius ambulare, graciles vero tardius. Balneis
quoque multis æstate utendum est, hyeme pau-
cioribus. Gracilibus autem magis expedit lauari,
quam carnosis. Vestes autem puras inducere hye-
me oportet, oleo imbutas ac sordidas, æstate.

4. Cæterum pingues, & qui graciles fieri volunt,
omnes labores ieiuni facere debent, & cibos as-
sumere anhelantes adhuc ex fatigatione, & non
refrigerati, præporo vino diluto, & non valde
frigido, & obsœnia præparata assumere ex sesa-
mâ is,

mis, aut condimentis horrentibus, & aliis huiusmodi. Sint autem obsonia pingua quæ offeruntur: sic enim à quam paucitatis impleri poterint. Sed & semel in die cibum sumere, & illotum manere, & stratum durum habere & nudum deambulare oportet, quantum eius maxime fieri potest. Quicumque vero graciles sunt, & pingues fieri volunt, tum alia his quæ dixi contraria facere, tum ieiunos nullum laborem subire oportet.

At vero vomitibus & alui per infusa elotionibus hæc modo vtendum est. Sex menses hybernos vomendum est Hoc enim tempus pituitosus est æstiuo, & morbi circa caput fiunt & regionem eam quæ est supra septima transversum. Quum vero æstas accalor fuerit, infusis vtendum est. Hora enim hæc æstiuosa est, & corpus biliosius, & lumbi ac genua grauantur, & calores oboriuntur, & in ventre tormina fiunt Quapropter corpus perfrigerare oportet, & quæ in sublimi eleuantur, interne subducere ex istis locis.

Sint aut infusa pro crassioribus ac humidioribus salisiora & tenuiora, pro siccis vero & gracilibus, ac debilioribus, pinguiora ac crassiora. Crassa autem & pingua infusa sunt quæ ex lacte fiunt, & cicerum decoctum, & alia huiusmodi. Tenuia vero & salia, sunt muria & aqua marina, & eiusmodi. At vero vomitus sic facere oportet.

Quicumque homines crassi ac pingues sunt & non graciles, ieiunium vomant, à cursu aut ambulatione cita, iuxta meridiem. Sit autem dimidia hemina hyssopi in aquæ congio contriti, atque hoc ebibat affuso aceto & adiecto sale, quo incun-

D d dius

5.

6.

7.

dius euadat. Bibat autem primum sensim ac len-
tius, postea citius. Qui vero graciliores sunt ac
debiliores, à cibis vomitum faciant hoc modo:
Lorus calida præbibat meri heiminam, deinde
cibos omnigenos edat, & neque dum cibum su-
mit neque à cibo bibat, sed contineat se donec
quatuor stadia quis percurrat: deinde vina tria
permixta ipsi in potu offerantur, austerum, dul-
ce, ac acidum: primum quidem meracius & pau-
latim, & per multum temporis spacium, deinde
vero dilutius, & citius & multum. Quicumq; au-
tem bis in mense vomere consuevit, huic melius
est vt cõsequenter in duob; diebus vomat, quam
per quintum & decimum. Verum aliqui penitus
contrarium faciunt.

8. Quibuscunq; vero commodum est reuomere
cibos, aut quibus alui nõ probum transitum ha-
bent, his omnibus conducit saepe in die com-
edere, & omnigenis eduliis vti, & obsoniis variis
modis preparatis, vinumque bibere duplex aut
triplex. Qui vero reuomunt cibos, aut aluos ha-
bent humectas, his omnibus contrarium huius
modi facere conducit.

9. Cæterum puerulos infantes per multum tem-
pus in aqua calida lauare oportet, & vinum bi-
bendum dare aquosum, & nõ penitus frigidum.
Dandum est & id vinum, quod minime ventrem
eleuet ac inflat. Hæc autem facere oportet, vt &
conuulsionibus minus corripiantur, & maiores
fiant, & meliorem calorem adipiscantur.

10. Mulieres porro siccioris modi diæta vti oportet.
Nam & cibi sicciores ad muliebrũ carniũ
mollitiem commodiores sunt, & meraciores po-
tius.

ētus praestabiliore sunt ad uteros ac foetuum nutrimenta. Qui exercitiis vtuntur hyeme currere ac ludari debent: Aestate vero ludari quidem parum currere autem minime, sed multum deambulare secundū frigus. Quicumq; ex curibus fatigati fuerint, eos ludari oportet. Qui vero ex lucta fatigantur, eos currere expedit. Sic enim laborans, fatigata corporis parte vel maxime calferi componique ac recreati queat.

Quoscuque exercitiis vtentes alui profluuia ^{17.} corripitur, & recrementa ciborum speciem refertentia ac cruda habent, his exercitiorum nō minus quam tertiam partem detrahere oportet, & ciborum dimidium saltem exhibere (palam est enim quod ventriculus confouere non potest) quo ciborū multitudo concoquatut. Sint autem his cibi, panis quam maxime affatus in vino intritus, & potus quam parcissimi ac ^{Merotempore} meracissimi, & deambulationibus à cibo ne vtantur. ^{o. rati.} Oportet autem sub hoc tempus semel duntaxat in die cibum sumere. Sic enim quam maxime conalescit ventriculus, & ea quæ ingesta sunt exuperauerit. Fit hic profluuii alui modus his corporibus, quæ densam carnem habent, quum ad carniū esum homo cogitur, natura eiusmodi existente. Venę enim densatę cibos ingestos non suscipiunt. Est autem hæc natura acuta, & in vtramq; partem vertitur, & ad modicum tempus viget bona habitudo in talibus corporibus. At vero rariore ac hirsutiores corporum species ac habitus tum carniū esum suscipiunt, tum labores magis tolerant, & bonæ habitudines ipsi sunt diuturniores.

Dd 1

Quis

12. Quicumq; postridie cibos eructant, & praecordia ipsis eleuantur, utpote cibis crudis & incoctis existentibus, his longiori quidem tempore dormire conducit, verum & aliis laboribus corpora ipsorum cogere oportet. Vinum autem meracius & amplius bibant, & cibis paucioribus id tempus utantur. Palam est enim quod ventriculus, praeter imbecillitate ac frigiditate, ciborum multitudinem concoquere non potest.

13. Quoscunque vero sitis corripuerit, his & cibi & labores detrahendi sunt, & vinum bibant, quod & quam frigidissimum. Quibuscunque autem dolores fiunt ex visceribus, siue ex exercitiis, siue ex aliquo alio labore, his quiete conducit, cibis abstinentes: potione autem utantur, quae quam parcissime in corpus assumpta plurimam urinam ducat, quae venae visceribus intactae non distendantur repletae. Ex talibus enim tubercula oboriuntur ac febres. Quibuscunque vero morbi a cerebro fiunt, torpor primum caput occupat, & frequenter mingit aeger, & reliqua velut in urina stillicidio perpetitur, atque haec sane ad dies nonem patitur.

14. Et si quidem erumpat per nares aut aures aqua siue muccus, à morbo liberatur, & urina stillicidium sedatur. Mingit autem multum, & citra dolorem, idque album, donec viginti praeterierint dies, & capitis dolor hominē relinquit. Intendenti autem oculos splendor occultatur. Porro virum prudentem id secum reputare oportet, quod res preciosissima est sanitas, & proinde scire ut ex suo ipsius consilio in morbis vilitatem percipiat.